

טו תמוז תשע"ו
21/07/2016
מספר מסמך: 564492

לכבוד מנהלי/ בעלי המפעלים לעיבוד שיש

שלום רב,

הנדון: בדיקות רפואיות לעובדים במפעלי שיש - הוראת המפקחת עבודה ראשית

לאור התפרצות מחלת הסיליקוזיס בעובדי מפעלי שיש, הריני להבהיר ולהורות:

1. על מנהלי/בעלי המפעלים לעיבוד שיש לשלוח בהקדם את עובדיהם לבדיקות רפואיות אצל רופאים תעסוקתיים בקופות החולים.
יש להסדיר את ביצוע הבדיקה הרפואית הראשונית והבדיקה הרפואית החוזרת לכל עובדי מפעלי שיש, ללא קשר לתוצאות הניטור הסביבתי, בתדירות ובהיקף שנקבעו בתקנות הבטיחות בעבודה באבק מזיק.
2. אין להעסיק בעבודה בעיבוד שיש עובד, שלא נבדק בידי רופא תעסוקתי, או שהורחק מעבודה בעיבוד שיש בשל מחלת הסיליקוזיס או בשל מצב בריאותי אחר, בהתאם לקביעתו של הרופא התעסוקתי.

להלן הרקע:

נוכח גידול במספר המקרים של מחלת הסיליקוזיס בין השנים 2009-2015, (270 במספר לעומת מקרים בודדים בעשור הקודם), הובהר למעלה מכל ספק כי, עיסוק בעיבוד השיש כפי שהוא מתבצע כיום, ברוב המפעלים, גורם לתחלואה גבוהה וחריגה של עובדים במחלה נשימתית קשה, סיליקוזיס, מחלה הנובעת מחשיפה ממושכת לאבק הסיליקה המשתחרר בתהליכי עיבוד השיש – חיתוכו וליטושו.

בישראל ישנם כיום כ-500 מפעלים ובתי מלאכה העוסקים בעיבוד שיש מלאכותי, בהם מועסקים כ-3,000 עובדים. יצוין כי כ-80% מכלל משטחי השיש המלאכותי, המעובדים בישראל, הינם מתוצרת "אבן קיסר", והיתר – משטחים המיובאים ממדינות שונות באירופה (כדוגמת סילסטון) ומהמזרח הרחוק.

מניתוח ממצאי הניטור הסביבתי במפעלי שיש, עולה כי רמות החשיפה לסיליקה לעובדים בחלק גדול מן המפעלים הללו עולות על המותר במידה מסוכנת, וגורמות לתחלואה גבוהה וחריגה במחלת הסיליקוזיס. עם זאת, יודגש כי שיטת הניטור הסביבתי תעסוקתי של אבק הסיליקה הנהוגה, אשר מבוססת על שקלול רמת החשיפה ל-8 שעות העבודה, אינה מזהה חשיפות חריגות קצרות טווח בעת ביצוע פעולות עבודה מסוימות (כגון, חיתוך, שיוף וקידוח).

לפיכך, קבע מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית כי אין להתבסס על ממצאי הניטור הסביבתי הפרטני לקביעת חובת מעקב רפואי תעסוקתי אחר העובדים במפעלי שיש, אלא יש לקיים מעקב רפואי שוטף לכל עובד במפעל שיש.

יובהר כי:

העובדים במפעלי שיש נמצאים בסיכון פוטנציאלי מוגבר לתחלואה במחלת הסיליקוזיס והם מוגדרים על ידי מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית כעובדים באבק מזיק בלי קשר לתוצאות הניטור הסביבתי.
על קופות החולים לבצע בדיקות רפואיות תעסוקתיות לעובדי מפעלי שיש גם אם תוצאות המדידות הסביבתיות שבוצעו במפעלים הן תקינות (נמוכות מרמת הפעולה).
אין לדרוש מהמפעל ביצוע ניטור סביבתי עדכני כתנאי להזמנת העובדים לבדיקה רפואית.
איתור המחלה בשלביה המוקדמים יכול לסייע להתמודדות עמה ולמנוע החרפתה, וחובתן של קופות החולים לפעול ככל הנדרש לאיתור מוקדם.

משרד הכלכלה והתעשייה פועל בימים אלה, בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, לסגירת מפעלים שאינם עומדים ברמת החשיפה המותרת לפי התקנות, ודורש כי בעלים, מעסיקים ומנהלים במפעלים לעיבוד שיש - משטחי קוורץ מלאכותיים - יבצעו את כל השיפורים הטכנולוגיים הנדרשים בכדי לעמוד בכל דרישות התקנות ולצמצם חשיפת העובדים. כן קורא המשרד למנהלי המפעלים לבצע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות, באמצעות מעבדות מוסמכות.

ב כ ב ו ד ר ב

ורדה אדוארדס
מפקחת עבודה ראשית

העתקים:

מר' עמית לנג, מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה
עו"ד מיכאל אטלן, היועץ המשפטי, משרד הכלכלה והתעשייה
הרב יעקב ליצמן, שר הבריאות
פרופ' איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
עו"ד מירה היבנר הראל, היועצת המשפטית, משרד הבריאות